

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 36. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius05val-shoot-idm140381311727792/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

nogen fadderſchab forhindre echtelſchab, dette er nu talit
om funten. ||

p. 20

Om alteret befønderlig.

Alteret ſchall ſtaa med ræene klæder paa, ſom huer
5 uil io haffue en reen dugh, paa lit bord om løndage och
andre hellige dage, end ſiiden paa det bord der Ieſu
Chriſtj legome och blod ſchal handlis paa, den ſchal altid
uerre ræen, och kirkeuergerne ſchulle altid lade toe hues
requisit heller meßeklæder ſom brugis uid ſamme høye
10 altere.

Ligeſom huer kirke haffuer nock udj en prædickeſtoel,
ſaa haffuer huer icke flere altere heller behoff end ett
alleniſte: gud giffue at en chriſten almuffue uil tencke til
at bruge det ret, ſom de haffde aldeelis nock derudj. Der-
15 for haffuer de andre altere intet behoff lenger, endog
papirterne uille ochſaa haffue dem uid maghtt at de ſchulle
ſtaa och uente ny tidinde at deris kram och plynderj
motte komme op igien, huilke de tør dog icke forbiiede
effter, gud aff himmelen frj oß fra andre uilfareller, ſaa
20 ſant ſom ui bliffuer uel frj for paffuens och munckenis
uilfarelle, ſom ui haffuer nock uerit udj.

De andre altere uden det rette høye altere hør heden
til den rette uilfarende lerdom ſom paffuer och muncker
p. 21 førde om helgens paa|kaldelle, och om den løgnachtig
25 ſkierfilds pine och er ſaadanne kohytter och kramboer
ſom vor herre Ieſus ſelff ſtyrtte om udj Ierufalems tempel
den tid hand dreff de kremmere ud.

Derfor kunde kirkeuergerne forkomme dem, och vende
det ſlemme och klack til andens kirke behoff, taiflerne
30 eller billeder kunde de ſla paa veggene, at dj kunde uerre
goede eenfoldigis ſpegel ſom dj kunde ſee dennem udj
naar dj uide huem ſamme billeder erre giorde eller malede
effter, vden her findis nogen billeder ſom mand haffuer
giort løgning til, och hengde voxbørn och krycker for, de
35 ſchulle borttagis och brendis op.

Och efterdj att diße andre altere brugis icke nu lenger, haffuer mand borttagit dem, at vj icke lenger belpotter gud, och henger klæder paa Itock och Iteen Iom kunde brugis til fattige folckis kroppe at tøre dett word och blod aff deeris pocker med, huortil kirkeuergerne kunde 5 lade toe huis klæder her haffuer hengt paa diße altere, och Ichiffte dennem til de Iiuge vdi hußarmet her udj Iognen, ellers kommer der bud fra Helliggielthus i Kiøbenhaffn Iom Ichal hente dennom || heden til de Iiuge udj p.22 hofpitalet om i vil icke bruge dennem til eders egne Iiuge. 10

Men Iaalenge i goede chriſtne Iom i Iee diße altere Iftaa førend de nedbrydis, och der Iettis Ieffuende folch i de Isteder igien, da Ichulle i tencke paa den Itoere vilfarelle uij haffue uerit udj under paffuer och muncker, och Ioffue och tacke gud Iom os haffuer friitt der fra, att wj uide nu 15 bedre udj denne klare och euangelii Iiufe dag.

Dett altere nu neft prædickeſtoelen kand heden tagis och Iettis en Itoel der igien til alle dennem her udj Iognen Iom gud haffuer lagt Iin hand paa, at de erre tyckhøre, att dj kunde Iftaa neft prædickeſtoelen, och disbedre høre 20 guds Ialige ord.

Iiger her nogit goedtz til diße øde altere, da bliffuer det iligeuel til kirken och hendis behoff, att de affbrydis och tagis heden, beſønderlig de Iom Iftaa nedre Iblant Itoelene eller i veyen imellom folckit och høyalteret. 25

Høyalteret kand Iftaa med Iine reene klæder paa, Iom huer uil io haffue en reen dugh paa lit egit bord, Iom før ehr Iagt, och der maa tendis to Iius paa alterit, icke tidere end der gaar nogen af || eder til Iacramentit Iom Ichulle p. 23 io Ichee huer Iøndag och hellig dag i Iaadant forIamling, 30 gud Ichulle andet forbiude. Diße tuende Iius haffuer nogit att mercke, ellers maatte de icke brende, fordj her gaar Iaa deglig it Iius offuer vortt hoffuit den klare Ioel, att vj kunde endochIaa Iee at træde naale her inde om behoff giøris, at vj tør icke belpotte gud med Iiufetenden, 35 uden de haffuer nogit att mercke; det førſte Iius paa alterit

brender Iesu Chriftj legome till hæder och ære, det andet
 brender hans vellignede blod til hæder och ære, och aller-
 meest derfor, at vore hierter bliffuer opliufte, och vj faa
 en land vidſchab och vidnidsbiurd paa uore lynders for-
 ladelle, Iaa tidt och offte ſom uj gaar til och lader oß
 5 berette. Det liuß er udj ſchriſſten, mercker opliufelle ſom
 Chriftus figer ſelff, iegh ehr verdſens lius, ellers maa der
 ingen lius brende her udj kirken uden de tuende ſom
 tendis for brud och brudgomb paa deeris blußeftager, naar
 10 de kommer til kirke, huad de mercker, uil ieg her effter
 giffue tilkiende.

**En formaning til folckit att de gaa gierne til kirke
 och høre guds ord.||**

p.24 Saa haffuer i nu diße trende ting her inden dørre,
 15 prædickeſtoel, funt och altere, ſom kirkeuergerne bør att
 holde uid macht, attj altid kunde retteligen bruge dem,
 eder och eders børn til Ialighedt.

Derfor bør i at haffue denne ſted och kirke kierift
 offuer alle andre ſteder i verden, dette hus kierift offuer
 20 alle andre huſe i verden, fordj at det er guds hus, och
 ſom vor herre Chriftus figer, min faders hus, alle andre
 koſtelige huſe flotte och herregaarde, Kiøbenhaffns flot, Kal-
 lumborrhig flot, koſtelige bygning i kiøbſteder och paa landf-
 byer, lader gud verre menniſchens huſe, men din fogne-
 25 kirke ehr guds hus. Ia ingen domkirke eller kloſter ſom
 endnu wgudeligen brugis udj, maa kallis guds hus, men
 dieuelens røffuerkuler, de ſom icke ehr fognekirker.

Her maa du lige, alt haffuer dj prædickeſtoele, funte
 och altere: ney mine venner, funt uor der icke udj den-
 30 nem, vor herre Iefus Chriftus uille icke haffue ſit høy-
 uerdige daablens ſacramente Iaa forhanit, at det Ichulle
 brugis udj de morde graffuer eller røffuerkuler, fordj at dj
 p.25 loed icke deris hoerbørn komme til chriſtendomb, men
 de myrde dennom, ſom ſanctj Gregorij fiſcheparck bar